

בעודשי"ת

שפע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת כי תשא תשפ"ד

גליון ב' אלפים קי"ב

שנה כז • גליון כ"א

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת כי תשא תשכ"ז

- מחלוקת הראשונים בטעם נטילת ידיים שחרית, להרא"ש משום שהידיים עסקניות, ולהרשב"א כי בכל יום נעשה אדם כבריה חדשה וצריך להתקדש כמו כהן הרוחץ ידיו מהכיר לעבודתו.
- טעם למנהג החסידים לטבול בכל יום שחרית, כדי לצאת בזה דברי הרמב"ם שלפני תפילת שחרית אין די ברחיצת ידיים אלא צריך גם רחיצת רגלים.
- חומר הענין שלא ללכת ד' אמות בלי נטילת ידיים, כדברי התולעת יעקב בשם הזוהר הקדוש טעם לרחיצת ידיים שחרית משום רוח רעה והחולך ד' אמות בלי נטילה חייב מיתה, ומה שדנו הפוסקים ליישב מנהג המקילים בזה.
- בספרים הקדושים מובא שלא לירד כלל מהמיטה בלי נטילת ידיים, וצדיקים החמירו מאד בנטילת ידיים של שחרית, וכמה עובדות מזה.
- כשיעור כל הלילה אין להחמיר תיכף בעלות השחר שלא לילך ד' אמות בלי נטילת ידיים, וכזהנים היו ניעורם בבית המקדש כל הלילה מחשש טומאה ולכן לא נטלו ידיהם מיד בעלות השחר.
- אם יש להקדים ברכת התורה לפני ברכות השחר, לפי שמהרהר בדברי תורה בשעת אמירת ברכת השחר בכוונה, ויש אומרים שהמהרהר בדברי תורה חייב בברכות התורה.
- יתכן שיש חיוב ליטול ידיים לפני כל לימוד תורה שנחשב כעבודה, ולכן אסור לילך ד' אמות בלי נטילת ידיים, דסתם תלמיד חכם אינו חולך ד' אמות בלי נטילת ידיים.
- ענין נטילת ידיים שחרית ואמירת מודה אני מיד בהקיצו משנתו, כדי שיקדש ויטהר עצמו תיכף בתחילת היום, ולכן אין לדבר דברי חולין לפני התפילה, כי בכל דבר יש לקדש את הראשית וכל ההמשך נגרר אחרי הראשית.
- במוצאי שבת יש להתחיל את השבוע בלימוד התורה כדי שכל השבוע יימשך לטובה אחרי תחילתו, ומטעם זה גם מאריכים בסעודה שלישית להתחיל את השבוע בכי טוב.
- חובת ההכנה והטהרה לפני קיום כל מצוה, ומחמת גדול חשיבות ההכנה מתגבר היצר לבטל את ההכנה.
- אצל יראי ה' כל מצוה נחשבת לדבר מתוק ונעים, ואילו מי שאין יראת ה' בלבבו כל מצוה נחשבת לו כעול כבד ומר כלענה, וזה הרמז בכריכת מצה ומרור יחד.

בשולחן הטהור יום ש"ק פרשת כי תשא תש"מ

- הראה לו הקב"ה למשה מטבע של אש, לרמוז שבזכות נתינת מחצית השקל לעשיית המשכן, להשראת השכינה שהיא אש אוכלת אש, בזה מעביר מעליו ומבטל את אשר נגזר עליו ואפילו מיתה של אש.

בשולחן הטהור יום ש"ק פרשת כי תשא תשמ"ב

- נסמכה פרשת שקלים לפרשת הכיור, ללמדנו שלפני נתינת צדקה צריכים לוודא שהידיים נקיות מכל רבב, וכן צריך להיות גם בר לבב, שלא יטמא את דעתו ושכלו בהרהורים רעים.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

תשובה על ידי עמל התורה מועיל לכל החטאים

- תשובה בכח התורה מועיל גם לעבירות חמורות שאין מועיל להם תשובה סתם.
- משה רבינו טען שבזכות התורה שלומד עם ישראל הם ראויים למחילה גם על חטא עבודה זרה.
- משה רבינו עורר לדורות עולם שיועיל תשובה בכח התורה לעבירות חמורות.
- תורה מביאה לתשובה מאהבה והעון נהפך לזכות.
- כל בעל תשובה זוכה לניצוץ ממש משה רבינו עמוד התורה כדי שתקבל תשובתו.
- לימוד התורה מביא לעבודה ותשובה מאהבה.
- משה לימד תורה לישראל ובכך עוררם לתשובה מאהבה.
- שמירת שבת מכפרת על כל העוונות.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

בהדרת קודש וברגשי כבוד משגרים אנו בזה בשם כל הקהל הקדוש
ברכות לראש משביר קדם עטרת ראשנו ותפארתנו

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעון קדשו במזל א טבא וגדיא יאה
שמחת הולדת הנינה תחי'

בת לנכדו הרה"ג מוריננו משה מרדכי מוטצען שליט"א

חתן בנו הגה"צ מוריננו יוסף משה דוב שליט"א

ראש הישיבה זרב ואב"ד דקהילתנו הק' בארה"ב

והברכה אחת היא לסבים הדגולים

הגאון"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א

חתנא דבי נשיאה כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע

כ"ק אדמו"ר מנדבורנא-צפת שליט"א

והרה"ג ר' אהרן מוטצען שליט"א

בקול צהלה ורינה שפתינו תרננה שיהא רעוא מן קדם ה' אוהב צדיקים ית"ש
שיזכו לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, לתפארת השושילתא דדהבא ובית אבוה"ק,
ואך קול ששון וקול שמחה ישמע לעד במעון הקודש, אכיה"ד

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת כי תשא תשכ"ז

ואי אפשר שלא ליגע בבשר המטונף בלילה. אולם דעת הרשב"א (שו"ת סימן אלף קצא) שטעם רחיצת ידים בבוקר לפי שבשחר אנו נעשים ככריה חדשה, וצריכין אנו להודות לו יתברך על שבראנו לכבודו לשרתו ולברך בשמו, ולפיכך אנו צריכין להתקדש בקדושתו וליטול ידינו מן הכלי ככהן שמקדש ידיו מן הכיור קודם עבודתו, עכ"ל. והובאו דבריהם ביתה יוסף (או"ח סימן ד, ובט"ז סק"א). הוי אומר, שדברי הרמב"ן כאן עולים יפה רק עם דברי הרא"ש שטעם רחיצת ידים בכל בוקר הוא משום שהידים עסקניות, ומטעם זה גם הכהנים רוחצים ידים כבואם אל הקודש, אולם לפי דברי הרשב"א שרחיצת ידים בבוקר היא ככהן שמקדש ידיו ככויור, אין זה ענין לידיים עסקניות.

*

ובעיקר מחלוקת הרא"ש והרשב"א, יש לעורר מדברי הרמב"ם (הלכות תפילה ד, א-ג) שכתב לגבי חיוב נטילת ידים לפני התפילה, וז"ל, במה דברים אמורים שאינו ממחר לתפלה אלא ידיו בלבד, בשאר תפלות חוץ מתפלת שחרית, אבל שחרית רוחץ פניו ידיו ורגליו, ואחר כך יתפלל, ע"כ.

בתורה"ק (שמות ל, ז-כא) וידבר ה' אל משה לאמר, ועשית כיוור נחושת וכנו נחושת לרחצה ונתת אותו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים, ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם, כבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו או בגשתם אל המזבח לשרת להקמיר אשה לה', ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו והיתה להם חק עולם לו ולזרעו לדורותם.

כתב הרמב"ן וז"ל, ורחצו אהרן ובניו וגו', הרחיצה הווי דרך כבוד שלמעלה, כי כל הקרב לשולחן המלכים לשרת וליגע בפת בג המלך וביין משתיו רוחץ ידיו בעבור היות הידים עסקניות, עכ"ל, עיי"ש מה שכתב עוד ביאור על פי פנימיות התורה, והובאו דבריו גם בפירוש ציוני על התורה.

הנה במה שכתב שטעם רחיצת ידים לפי שהן עסקניות, ידוע מה שנחלקו הראשונים בטעם חיוב נטילת ידים בכל יום בשחרית, כפי שאמרו בגמרא (ברכות ס, ב) כי משי ידיה, לימא ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים, שהרא"ש שם כתב (פרק ט סימן כג) לפי שידיו של אדם עסקניות הם

לרחיצת ידים ורגלים הוא כדברי הגמרא (שבת ג, ב) רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום 'בשביל קונו', והכוונה שיש לרחוץ ידיו ורגליו לכבוד התפילה ולכבוד קונו אשר אליו הוא נושא את נפשו בתפילה (וע"ע ערוך השלחן או"ח סימן ד, ב; פרי חדש סימן צב, ד). וזה כעין מה שמצינו שמצווה על אדם לרחוץ פניו ידיו ורגליו מפני כבוד השבת (רמב"ם הלכות שבת ל, ב). ומעתה צדקו דברינו שאפשר לצאת ידי חיוב זה בכל בוקר כמה שטובלים במקוה.

*

מעם נוסף לנמילת ידים שחרית הביא הבית יוסף שם מדברי הזוהר הקדוש (ה"א קפד, ב), שרוח רעה שורה על גופו כשישן בלילה ונשמתו יוצאת ומסתלקת ממנו, וכשחוזרת הנשמה לגופו בבוקר עוברת ממנו רוח רעה זו, ונשארת רק על הידים עד שנוטל אותם, עיי"ש באריכות.

ובב"ח שם תמוה על הבית יוסף למה השמיט מה שכתב בספר תולעת יעקב (סוד נמילת ידים) בשם הזוהר הקדוש, שההולך שחרית ארבע אמות ולא נמל ידיו חייב מיתה, ותירץ הב"ח, לפי דרובא דרובא אינן יכולין לזוהר בכך, ומוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מוידין, לכן לא כתבו, עכ"ל (ועיין שו"ת דברי יציב, אור"ח סימן א, אות ג).

יתר על כן כתבו בספרי תלמידי הבעש"ט הקדושים (עיין אנרא דפרקא, אות ט), לא זו בלבד שלא ללכת ארבע אמות בלי נמילת ידים, אלא יש להחמיר ליטול ידיו כשהוא עדיין

והנה זה מכבר עלה בדעתי טעם למנהג חסידים למבול במקוה בכל יום קודם תפילת שחרית, כדי לקיים בזה גם רחיצת רגליו שחרית כמבואר כאן ברמב"ם. אולם עתה התעוררתי בזה, כי הנה יש שכתבו (ראה בדברי השואל בשו"ת נודע ביהודה תניינא, אור"ח, סימן קמ) שלפי טעם הרא"ש לרחיצת ידים שחרית משום שהידיים עסקניות, אין צריך לרחוץ הרגלים אלא הידים בלבד, ועל כרחך שהרמב"ם סובר כהרשב"א שטעם נמילת ידים שחרית ככהן המקדש ידיו בכיור, ולפיכך כתב שצריך גם רחיצת רגלים, כשם שהכהנים רחצו ידיהם ורגליהם, עכ"ד. ולפי זה לכאורה אין די בטבילה במקוה כדי לצאת ידי חובת רחיצת רגלים, דהרי חוינן שכהן גם אחר שטבל ועלה צריך בנוסף על כך גם לרחוץ ידיו ורגליו, וכפי שכתב באור החיים הקדוש כאן (פסוק בא) וז"ל, חק עולם, דאפילו עלה מבית הטבילה שנמטה מטומאה חמורה, חוקה חקק לה, ולזה הוצרך לומר פעם ב' ולא ימותו, הא אם לא רחצו, הגם שעלו מטבילה, הרי הם במיתה ולא תועיל טבילה, עכ"ל. וכשם שכהנים לא יצאו בטבילה ידי חובת רחיצת רגלים, כך לפני שחרית אי אפשר בטבילה לצאת ידי חובת רחיצת רגלים.

אך באמת אין זה דבר מוסכם שדעת הרמב"ם הוא כהרשב"א, דמדברי המפרשים נראה (ראה מגדל עוז וכסף משנה על הרמב"ם שם; מגן אברהם סימן ד סק"א) שהבינו בדברי הרמב"ם שאין הטעם לרחיצת ידים ורגלים כדברי הרשב"א להתקדש בכל יום לעבודת הבורא ככהן המקדש ידיו ורגליו מהכיור, אלא הטעם

מכל מקום יש אפס קצת סער ליישב מנהגו של עולם, מכל מקום כל הירא וחרד יכון לעצמו מים בכלי בכדי שלא יצטרך לילך ד' אמות בלי נטילה, עכ"ל.

אמנם לדידי נראה לדרחות את ראיית המגן גיבורים, ולהצדיק את דברי התולעת יעקב, כי הנה הנעור כל הלילה אינו מחויב בנטילה משום רוח רעה (דרישה, אות א). ואכן לא שמענו ולא ראינו אצל העומדים בבית ה' בלילות שידקדקו להסתכל אם כבר האיר היום כדי ליטול ידים מיד ולא ללכת או ד' אמות בלי נטילה. כמו כן בהשכים קודם עמוד השחר וכבר נטל ידיו, שצריך לחזור ליטול ידיו פעם אחרת כשיאור היום, להעביר רוח רעה השורה על הידים (ש"ע שם סעיף ד), לא ראינו לדקדק בזה להודרז וליטול ידיו תיכף ומיד בעלות השחר, כי האיסור של הזוהר הקדוש לילך ד' אמות בלא נטילה הוא רק אחרי שישן על מטתו ולא נטל עדיין ידיו. ואם כן שפיר יתכן כהן שלא נטל ידיו שחרית, לפי שהיה נעור כל הלילה, ובו נאמר דין זה שאסור לו לישא כפיו עד שיטול ידיו, אבל לעולם שאר בני אדם הישנים על מטתם ומקיצים משנתם בבוקר אסור להם ללכת ד' אמות בלי נטילת ידים.

והדברים יבוארו ביתר שאת, שיותר שכח הדבר אצל כהנים שיהיו ניעורים כל הלילה, משום ששינת הלילה יש בה משום סכנה שלא לבוא לידי טומאה רח"ל, והכהנים נוהרים ביתר שאת על קדושת וטהרת הגוף כדי שיוכלו לעלות לדוכן ולשאת כפים, כעין מה שכתב בספר המקצועות (הובא כפרי חדש סימן קכח ל, ובבאר היטב שם מט) דכהן

במיטתו, ואף לא יעמוד ויזקוף קומתו כל עוד ורוחא מסאבא שורה עליו, כי על זה נאמר (תהלים לו, ה) יתיצב על דרך לא טוב - והיינו שמציג רגליו על הארץ בלי נטילת ידים, אזי במשך כל היום רע לא ימאס, שהרע יודף אחריו להסיתו בהרהורי עבירה רח"ל.

ובגוף דברי הב"ח שכתב שרוב העולם אין נוהרים מללכת ארבע אמות בלי נטילת ידים, ראיתי במגן גבורים (שלמי גיבורים, סק"א) שכתב ליישב את מנהג העולם, משום שמדברי הגמרא (סוטה לט, א) משמע קצת שאין כל כך קפידא מזה, ששם אמרו, אמר רבי יהושע בן לוי, כל כהן שלא נטל ידיו לא ישא את כפיו, ובתוספות שם (ד"ה כל כהן) שהכוונה שלא נטל ידיו שחרית ולכן צריך ליטול ידיו כשעולה לדוכן, עיי"ש, ומעתה אם נאמר שיש חיוב מיתה בהולך ד' אמות בלי נטילת ידים, איך יתכן שהכהן לא נטל ידיו שחרית עד בואו לבית הכנסת. ובשלמא לשיטת הרא"ש שחיוב נטילת ידים שחרית משום שהידים עסקניות, או לשיטת הרשב"א כדי לקדש עצמו בבוקר לעבודת הבורא ככהנים בעבודתם, יש לומר שכוונת הגמרא באופן שלא נטל ידיו היינו שלא נטל ידיו כדן נטילה, דהיינו בכלי וככל משפטי הנטילה, ובנטילת שחרית אינו מעכב ואילו לנשיאת כפים הוא מעכב, אבל לדעת התולעת יעקב בשם הזוהר הקדוש קשה, דלגבי רוח רעה ודאי בעינן דיני נטילה בכלי, כמבואר בבית יוסף, ועל כרחך מוכח דדעת הגמרא שאין חשש ללכת ד' אמות בלי נטילת ידים. ומסיים שם המגן גיבורים וז"ל, ואף כי אין ראיה גמורה,

שכונת חז"ל בודאי גם לכוננה פשוטה זו שלא הקדימו ברכת התורה לכל הברכות וכו', עיי"ש. רואים מזה איך שאהבת התורה יקדה בקרבנו, שלא היה יכול לעצור ברוחו להודרו ולהקדים אמירת ברכת התורה.

ובכר עלה בדעתי עוד מעם להקדים את ברכת התורה, לפי דעת

הסוברים (ביאור הגר"א, או"ח סימן מו, ד) שהמהרהר בדברי תורה צריך לברך, [אמנם יש חולקים בזה, וכבר אמרתי לכאורה להוכיח כשיטתם שהרי ברכת התורה למדו חז"ל (ברכות כא, א) מהכתוב (דברים לב, ג) כי שם ה' 'אקרא', והיינו אקרא בקול ולא בהרהור, ואכמ"ל (ועיין שו"ת דברי יציב, או"ח סימן ג, אות ג; ח"ו סימן כב)], והרי כל יהודי בשעת אמירת ברכות השחר ככוננה והתבוננות הוא מהרהר בדברי תורה של כוונת פירוש המילות, וגם הרבה פעמים עולה בדעתו איזה דבר תורה לפרש ולבאר את הברכות וכדומה, ואם כן מהנכון להקדים ברכת התורה קודם ברכות השחר.

ובאמת צריך עיון גם בנוגע לברכת התורה עצמה, שהרי בודאי

צריך לכוון בפירושה, ועוד יש כוונות נוספות בכתבי הארז"ל, ואיך יכול להרהר כוונות אלו כל עוד ולא גמר לברך ברכת התורה, ואין לומר שעד לגמר אמירתו סומך על ברכת התורה של אתמול, שהרי הפסיק בשינה. ולכאורה מהא גופא היה מקום להוכיח כדעת המחבר שהמהרהר אין צריך לברך, והחיוב דוקא על קריאה ואמירה בפה, שכן לא שייך לאסרו בהרהור עד

שיש נדה בביתו אסור לו לעלות לדוכן, עיי"ש (ובהגהות רעק"א שם, ובשו"ת חתם סופר או"ח סימן כג), כך גם כהן טבול יום אפשר דלא נכון הדבר שיעלה לדוכן כמבואר בפוסקים (מגן אברהם שם סק"ע), ומכל שכן כשנשמא לאונסו, ולכן כהן צדיק מקפיד להיות נעור כל הלילה, וממילא אין עליו חובת נטילת ידים תיכף ומיד בבוקר, ובכהן כזה אמרו שאם לא נמל ידיו לא ישא את כפיו.

*

מדרי דברי בענין זה אוכיר מה ששמעתי מצדיקים על הגה"ק מבומשאמש זי"ע, בעל דעת קדושים, שלא היה עולה על יצועו בלילות, אלא היה עוסק בתורה כל הלילה, וכשגברה עליו העייפות וחש שחבלי שינה נופלים על עיניו היה מזדעק במר נפשו כלפי השינה: הרוצח מגיע ועומד עלי לבטל אותי מן התורה. וכדי להציל עצמו מהשינה היה תולה את גופו הקדוש כשהוא אוהו בחבלים שהשתלשלו מגג חדרו, וכך היה ממשך בלימודו כשהוא נתלה בידיו, עד שכוחותיו עזבו אותו ורפו ידיו מאחיזתם בחבלים ונפל ארצה וישן לאונסו.

והלום ראיתי להגה"ק בעל דעת קדושים זי"ע שכתב בסידורו

(בתחלתו, תפלה לדוד, אות ב) שתיכף אחר ברכת אשר יצר יברך ברכת התורה ולא ברכת אלקי נשמה, כי ברכת התורה יש לה קדימה יותר מכל הברכות, והיא דאורייתא, ועל זה אמרו חז"ל (גדלים פא, א) על מה אבדה הארץ על שלא ברכו בתורה תחילה, והגם שרבו בו הפירושים, אך אין דבר יוצא מידי פשוטו

עוד נראה לחדש בזה, שאלו הצדיקים שלא הסיוחו דעתם מלימוד התורה, מעיקר הדין לא חל עליהם חובת ברכת התורה בכל יום. ובוהו יש בנותן טעם לשבח לדעת הסוברים דחובת ברכת התורה מדרבנן (עיי' שו"ת פני משה ח"א, ס"א; מאמר מרדכי או"ח סימן מזו בשם לבוש שם סעיף יב; עולת תמיד שם סק"ב; באר היטב מזו, א), כי מעיקר דין תורה יוצא ידי חובתו במה שמברך פעם הראשונה בחייו כשבא ללמוד, ומאחר ששוב אינו פוסק ואין בו היסח הדעת אין עליו חיוב לברך עוד. וכדרך שכתב זק"ק זי"ע בשו"ת השיב משה (שם), דברכת התורה ילפינן (ברכות נא, א) ממה שנאמר (דברים לג, ג) כי שם ה' אקרא הבו גדול לאלקינו, ומשה רבינו מבחר היצירה בודאי שנוהר גם הוא כמו דוד מלישן, ואם כן איך יברך ברכת התורה, בברכה ראשונה שבירך בשעת קבלת התורה היה נפטר בו עד יום מותו כיון שלא הפסיק כלל וכו', עיי"ש לדרכו בקודש להוכיח מזה דגם בלי הפסק שינה צריך לברך בכל יום.

ולדרבנן יש לומר, דזה באמת דעת הסוברים שמן התורה אין חיוב ברכת התורה, כי ניתנה תורה לישראל להיות כל אחד במדרגה זו ולעשות עצמו כמושה רבינו (עיי' רמב"ם הלכות תשובה ה, כ; אור החיים דברים יא, כו), ואז באמת אין צורך לברך כל יום כיון שאינו מסוּח דעתו מלימודו. וכשראו חכמים שנחלשו הדורות ולא כל מוחא סביל דא, עמדו והתקינו לברך בכל בוקר (ראה עוד שפע חיים דרשות חומש ורש"י, תשל"ח, פרשת בלק, אות ד; שו"ת דברי יציב, אבן העזר סימן מד, ג; חלק ז סימן יא, ג).

*

שיברך, מכיון שבשעת הברכה עצמה הוא מהרהר (ועיי' שו"ת דברי יציב שם סימן י).

ויתכן שגם זה היה טעמו ונימוקו של הגה"ק מבומשאמטש זי"ע במה שלא רצה לישון בלילה, כדי שלא יתחייב בברכת התורה, וכידוע האריכות מזה בפוסקים אם הנעור בלילה חייב בברכת התורה (ראה מגן אברהם או"ח סימן מזו, סק"ב; אליה רבה שם סק"ח; שו"ע הרב סק"ז)^א. (ולמעשה נוהגים באופן שהיה ניעור בלילה להשתדל ולצאת מאחרים, ואם אין לו מי שיוציאו יכול לברך בעצמו, כמו שהכריע זק"ק בעל ישמח משה זי"ע בשו"ת השיב משה (סימן ב)). ויתכן שזה היה גם טעמו של דוד המלך שהיה נוהר שלא לישן שיתין נשמין (סוכה כו, ב; שו"ע או"ח סימן ד, מזו), וכן העידו בני הגר"א על אביהם הגאון ז"ל (הקדמת ביאור הגר"א) שמומיו לא ישן יותר ממחצית השעה בריציפות, ובאותה חצי השעה היו שפתותיו מרחשין הלכות ואגדות וכו' עיי"ש. כל זאת לפי ששינת קבע של חצי שעה יש בה חשש הפסק וחובת חדש של ברכת התורה (שו"ע או"ח סימן מזו, יא).

*

^א א"ה, נראה הכוונה, דהגם דנקטינן שחייב לברך בבוקר אף כשלא ישן, לפי שאין דעתו בברכת התורה אלא על יום ולילה (עיי' אליה רבה שם סק"ט, ופרמ"ג באשל אברהם שם), מכל מקום בהיות ואין כאן הפסק שינה, שפיר יש לומר שדעתו בברכת התורה של אתמול לא רק עד עלות השחר של מחר, אלא עד אחרי שיסיים למחרת את אמירת ברכת התורה, ונמצא דהרהור בדברי תורה שבשעת הברכה עצמה עדיין נפטרת בברכת התורה דאתמול, וד"ק.

נמילת ידים, כי אם הלך ד' אמות בהכרח שכבר הרהר בדברי תורה, ואז נמצא מהרהר בתורה בעוד מומאתו עליו מהרוח רעה.

ויתיישב בזה קושיית הב"ח מדוע לא הביא הבית יוסף את דברי התולעת יעקב, דסובר הבית יוסף שאין חובת הזהירות בזה כל כך אצל רובא דעלמא שאינן במדרגה שלא ללכת ד' אמות בלא תורה.

*

אצל הצדיקים תלמידי הבעש"ט עשו עסק וחיוב גדול מנמילת ידים שחרית. ומסופר על שנים מתלמידי הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע, המגיד ממעזריטש, שפעם בהיותם בדרך לא היה להם מים לנמילה, האחד עלה על יצועו לישן בלי להכין מים סמוך למיטתו, והשני יגע ומצא שִׁכָּר והכינו סמוך למיטתו וזוהו נטל ידיו בבוקר (ומסופקני אם זה בגלל שהיה לאותו שכר דין מים, או דבשעת הדחק נוטל ידיו גם בשאר משקין), וכשבאו אחר כך לפני הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע אמר לזה שלא נטל ידיו: כל מה שקבלת אצל הרבי ר' בער נאבד ממך היום כשקמת ממיטתך בלי נמילת ידים.

ומסופר על הרה"ק מלובלין זי"ע בתחילת ימי התגלותו, ביום אחד כאשר השמש הלך כמנהגו לסוכב על פתחי העיר לדפוק ולעורר האנשים להשכים לעבודת הבורא, כשעבר השמש דרך ביתו צעק הרה"ק אחריו שיעמוד ולא יזוז ממקומו, והרבי הקדוש בעצמו רץ החוצה והביא לו כלי עם מים

עוד אמרתי אחרקה, בעיקר חיוב נמילת ידים לפני כל תפילה (ראה שו"ע או"ח סימן צב, ד; רלג, ב) [משום הכן לקראת אלקיך ישראל, ככהן המקדש ידיו לפני העבודה, וזהו מלבד חיוב נמילת ידים שחרית], האם גם קודם כל לימוד התורה יש חיוב נמילה כמו שצריך ליטול ידיו לפני התפילה (עיין ברכות יא, ב; תוספות סוטה לפ, א ד"ה כל כהן), שהרי גם הלומד תורה נחשב כעובד עבודה העומד לפני קונו, כמו שדרשו (ספרי עקב, מא) ולעבדו זה תלמוד וכו', וכשם שעבודת מזבח קרויה עבודה כך תלמוד קרוי עבודה, עיי"ש. וכן מה שאמרו (ברכות ח, א) מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, ומעתה כל מי שיושב ושונה הרי זה כעומד בהיכל ה', והיבי קידוש ידים ורגלים כמו בכיאת מקדש. אכן לגבי רחיצת הרגלים, כבר העלו הפוסקים (פרמ"ג באשל אברהם סימן ד סוס"א) אפילו לגבי תפילה [שבזמנינו שהולכים במנעלים] די בנמילת ידים בלבד, והוא הדין נמי בלימוד התורה אין צריך רחיצת רגלים.

ולפי מה שצידדנו שאין לעסוק בדברי תורה עד שיקדש ידיו בנמילת ידים, אפשר לבאר טעמו של התולעת יעקב שהחמיר דווקא בהליכת ארבע אמות בלי נמילת ידים, הנהגה מצינו (יומא פו, א) היכי דמי חילול השם, רבי יוחנן אמר, כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה וכו', וכתבו התוספות (סוטה כא, א ד"ה זה) דסתם תלמיד חכם תורתו אומנתו ועוסק בה ומהרהר כל שעה ואינו הולך ד' אמות בלא תורה, עכ"ל, לפיכך חמור הדבר לילך ד' אמות בלי

אחד הרבנים מגאוני אותו הזמן אשר זקה"ק זי"ע הוקירו כערכו הרם, (פעם כששוחח זקה"ק אודות הענין של הקמת ישיבות לבחורים אם טוב הדבר או לא (ראה שו"ת דברי חיים יור"ד ח"ב סימן מז) נענה ואמר על ישיבתו של אותו גאון, שהיא הישיבה היחידה אשר טובה היא), שלח על ידי רב אחד שנסע לצאנו להודיע לזקה"ק על הסתלקותו בחטף של אותו תלמיד חכם, וכששמע זקה"ק את הבשורה הקשה התחווה פני קדשו והיה נראה שעוד מעט נשמתו פורחת ממנו מרוב צער, ובמשך כמה שעות שקע זקה"ק בדבקות בשרעפי קודש עד שהתעורר מדבקותו והיה נראה עליו שנחה דעתו.

אחד מעשה זה כתב זקה"ק מכתב אל אותו גאון, בו כתב במעלת דרך החסידות שהוא קיום לעולם, ובתוך המכתב הזכיר שרוב הגאונים המפורסמים בימינו הם מגדולי החסידות, והזכיר שם כמה גדולים, ביניהם הגה"ק בעל צמח צדק מליובאוויטש זי"ע, הגה"ק בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע, הגה"ק בעל אמרי נועם מדויקוב זי"ע שכתב עליו שהוא גאון מחודד מאד ועוד כמה גדולים. בהמשך המכתב אף כתב כמה מעלות שיש לחסידים בימינו, שנוהרים מאד שנשותיהם אינן הולכות בבגדי פריצות ובגילוי ראש, ועוד שהם מגדלים בניהם לתורה, ועוד שאין הולכים ד' אמות בלי נטילת ידים.

הגה שיחתן של צדיקים צריכה לימוד, ועל כל דיבור של צדיק אפשר לכתוב חיבור שלם לפרשו, ועל כל פנים

ליטול ידיו. אחר כך סיפר השמש שבאותו יום נשתקע בשינתו ונתעורר בשעה מאוחרת, ומרוב הבהלה שכח ליטול ידיו, והרה"ק הרגיש והכיר זאת עליו. והיה למופת שהתפרסם בזה שם קדשו אפילו בין המתנגדים, (כעין זה ידוע מהרה"ק מראפשיץ זי"ע שהכיר על כלים שלא הוטבלו).

סח לי הרה"צ מוה"ר לייבוש זצ"ל - שעוד זכה להכיר את זקני הקדוש מצאנו זי"ע - שפעם בהיותו על אם הדרך, לן זקה"ק בבית מלון ולא היה שם מים לעדה להכין בלילה ליד מיטתם, ובבוקר הלך זקה"ק בעצמו עם דלי מלא מים לכל החדרים שישנו שם אנשים מישראל, והביא להם מים ליטול ידיהם.

*

בימינו של זקה"ק מצאנו זי"ע, היה צדיק ותלמיד חכם אחד (אשר זקה"ק אף כתב הסכמה לספרו ושם מכנהו בתוארי כבוד), שהיה לו בן שנהג לירד לחייהם של החסידים בעירו ולצער אותם, ואביו לא מחה בעדו ואף חיזק את ידיו, וכתב אליו זקה"ק מכתב להודיע לו שאם לא יחדל מלחזק את ידי בנו במעשיו, מרה תהיה אחריתו. וכעבור כ' שבועות רצה אותו תלמיד חכם לכתוב מכתב להשיב לזקה"ק, אולם כשנטל הקולמוס בידו לא הספיק לכתוב אלא תיבה אחת 'לכבוד' ולא יותר, ותיכף ומיד נפל על הארץ ושבק חיים לכל חי, (ובנו אשר ביקש להליץ יושר בעד אביו כותב בהקדמה לספרו שאביו הסתלק בשעה שכתב מכתב לעשות שלום בעולם).

חלציו, ואחרי הברלה פנה אלינו ואמר: בחורים, לכו נא מיד ללמוד, מקובלני מאבי זי"ע שתיוכף אחר הברלה צריך לעסוק בתורה. ונראה בטעמו כדי להעמיד ולייצב התחלת השבוע בדרך טוב על ידי לימוד התורה, ובוה ימשוך אחריו את כל השבוע לצד הקדושה. להוציא מדעתם של אלו שנוהגים במוצאי שבת לבלות בשתיית תה וריקודים וכיוצא באלו מדברי חולין שאין בהם תלמוד תורה. ומוזה מקור נפתח לטומאה במדינת אמעריקה, שפותחים את השבוע בהוללות ותועבות.^א

וממעם זה נהגו חסידים להאריך בסעודה שלישית בדברי תורה עד שעה מאוחרת, וכמו שכתב הגה"ק מבומשאמש זי"ע באשל אברהם (סימן רצט) שכבר נתפשט מנהג כל עם בני ישראל להאריך בסעודה שלישית כמה שעות בלילה וכו' עיי"ש, וזאת כדי למנוע את העם מלעסוק בדברים בטלים בתחילת השבוע, אלא להתחיל את השבוע מתוך אמירת דברי תורה וזמירות ותשבחות ועבודת הבורא.

בזה יובן מה ששגור בלשון בני אדם לכנות את ליל שבת קודש 'פרייטאג צו נאכטס', ואת ליל מוצאי שבת 'שבת צו נאכטס', ולכאורה הלא בישראל היום הולך אחר הלילה (חולין פג, א), ואם כן מהראוי לקרותם ליל שבת

יש לראות מדבריו הקדושים שהזכיר במכתב קדשו ענין זה שהחסידים אין הולכים ד' אמות בלי נטילת ידיים, שענין זה הוא יסוד ושושן לתורה, וכנזכר לעיל שהעובר על זה הוא בגדר 'יתיבב על דרך לא טוב' אוי במשך כל היום רע לא ימאס', ולכן חמור הדבר עד כדי חיוב מיתה רח"ל. ויתכן שמוזה היה סיבה לכמה ישיבות שתלמידיהם יצאו לתרבות רעה, לפי שלא נזהרו בנטילת ידיים שחרית סמוך למוטתם.

*

מלבד הענינים שיש על פי קבלה בנטילת ידיים שחרית, יש בכך גם בפשטות יסוד גדול לעבודת השי"ת, שיקדיש את ראשית היום בעת שהוא מתעורר משנתו בטהרה ובקבלת עול מלכות שמים. לכך הנהיגו לומר מודה אני לפניך מלך חי וקים וכו', כמבואר בפוסקים (סדר היום, שו"ע הרב סימן א, ה) שתקנו נוסח זה שאינו מזכיר לא שם ולא כנוי ויכול לומר אפילו כשידיו מטונפות, וזאת כדי שתיוכף ומיד שמתעורר משנתו יקבל עליו מלכותו יתברך ויאמר 'מלך חי וקים', ואחר כך מיד יטול ידיו להסיר מעליו רוח הטומאה ולעמוד בטהרה, ואז כל היום יתנהג בצורה אחרת ונעלה יותר, כי הכל הולך אחר ההתחלה, ואם ח"ו יתייבב בראשית היום בדרך לא טוב אוי כל היום רע לא ימאס.

בן הוא בכל דבר, שכאשר ההתחלה היא על הצד הטוב אוי גם ההמשך עולה יפה. בימי בחרותי הייתי משובתי שבת אצל הרה"ק [מוהרי"ד] מבעלו זצוק"ל, ובמוצאי שבת קודש כשהבדיל על הכוס עמדתי מאחורי כסאו עם יוצאי

^א ראה מהרש"א בחידושי אגדות (שבת קיט, ב ד"ה בשביל) וז"ל: כי כן דרך המשכרים במוצאי שבת לכבוד סעודת לויית מלכתא. שמבטלין קריאת שמע של ערבית ולמחר גם בשחרית עוברים זמן קריאת שמע ואומרים הוי כי עדיין ראשי דוי.

אפילו דבר אחד, כי זה מבטל כוונת התפלה, עכל"ק. כן הוא היה אומר שהשח שיחה במלה אחת קודם התפלה דוחה היראת שמים בשתי ידיים. כה ראיתי אצל ש"ב הרה"ק מבלאזוב זצוק"ל, שבאמת כל היום היה מקצר מאוד בדיבורו והירבה להשתמש ברמזים, אבל קודם התפלה לא דיבר כלל וכלל, רק היה מרמז בידיו או בעיניו לעת הצורך.

זה הוא גם הענין לחבר יום ולילה בתורה (מנן אברהם סימן א, א), כדי שמיד בראשית היום והלילה יעסוק בדברי תורה, וכן שמעתי מכ"ק אאמור"ר זי"ע שהעיד על עצמו, שמיום עמדו על דעתו לא עבר עליו החיבור מלילה ליום או מיום ללילה בלי לימוד התורה.

ומבל"ל הן אתה שומע לאו, דאלו שאין נזהרים לקדש ולטהר עצמם בהתחלת היום, סופם שבאים לידי פריקת עול, רח"ל.

*

זה שהורה לנו הכתוב באומרו, כבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו או בגשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה' ורחצו ידיהם ורגליהם וגו', שתיכף תחילת ביאתם אל אהל מועד ותחילת גישתם אל המזבח תהא בטוהרה, וענין זה - והיתה להם חק עולם לו ולזרעו לדורותם, חק עולם היינו לדורות גם בזמן שאין בית המקדש קיים, שהרי כל מצוות התורה הן נצחיות, כמבואר בספה"ק תולדות יעקב יוסף (בהקדמה), וכידוע שזה אחד היסודות והכללים בתורת הבעש"ט, וגם כמצוה זו

וליל א', וכבר העיר בזה הרה"ק מראפשיץ זי"ע בורע קודש (פרשת בראשית, בד"ה ונה מצא חן) עיי"ש. אלא הרמז בזה, כי הנה ביום שבת קודש זוכה יהודי להתעלות ולהתקרב אל בוראו, והשומר שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עוונותיו (שבת קיה, ב), על כן לעומת זה במוצאי שבת מתגבר כח הטומאה, והיצר מתגבר להכשיל את האדם בחטאים ולגזול ממנו את כל מה שזכה לקנות בנפשו ביום שבת קודש. וזה נרמז בכתוב (בראשית ה, י) לפתח חמאת רובין, פירוש, כאשר מתקיים 'לפתח' דהיינו ביום שבת קודש כאשר נפתחים השערים להשיג שפע רוחני, ומתקיים מה שמצינו (עין שיר השירים רבה ה, ב; וזה"ק פרשת אמור ח"ג דף צה, א) פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, אזי במוצאי שבת קודש 'לחמאת רובין', ולפיכך בעת ההוא יש להתגבר ביתר שאת על היצר, ולפתוח את השבוע בדברי תורה ובכך יישאר בידינו כל השפע של שבת. לכן מכנים את ליל מוצאי שבת 'שבת צו נאכטם', להורות על חובתינו בעת הזאת לשמור על כל השפע של שבת קודש.

*

כאמור, זו הסיבה לנטילת ידיים ואמירת מודה אני תיכף בקומו מהשינה, כי בתחילתו של יום צריך זהירות יתירה להתייבב בדרך טוב. אצל רבינו הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע לא היה שום ילוד אשה רשאי להיכנס בחדרו לפני התפלה, וכן הוא זי"ע כתב בהנהגות האדם (אות ט) ז"ל: וישמור את עצמו מלדבר שום דבור קודם התפילה

דבר זה רואים במוחש, יש לך אדם שעוסק בתורה עד שמתעייף ועומד ופורש לביתו לנוח, אבל בדרכו לביתו הוא מתעכב ברחוב לעסוק בדברים בטלים וליצינות, וראה זה פלא ששוב אינו מרגיש שום עייפות. יכול הוא להיות נעור כל הלילה בשביל לנסוע עם בני ביתו לחתונות וכדומה, ולא די לו במה שבטל מן התורה בשבעת ימי המשתה של עצמו, אלא שעוד מתבטל בשביל לנסוע לשמוח בשמחת חברו ושמח ורוקד שם כל הלילה ואינו עייף, ורק לימוד התורה ומעשה מצוה עולה לו בטורח, לפי שהטומאה מכבידה עליו כל המצוות להיות לו לטורח ולמשא (ראה איכה רבה, פתיחה, י).

*

בזה יבואר הענין שהלל היה כורך מצה ומרור ואוכלן ביחד (פסחים קטו, א-ב; הגדה של פסח), דמצה מורה על המצוות, כאומרם ז"ל (מכילתא, הובא ברש"י שמות יב, יז) אל תהי קורא את המצות אלא את המצוות, ומרור רומז על עבירות על דרך הכתוב (ירמיה ב, יט) וראי כי רע ומר עובד את ה' אלקיך. ובכריכתם יחד נתכוין הלל להורות דיש לפעמים אדם שהמצוה עולה לו במרורים, על פריסת מצה שנאפית היטב יש לו סיבות שונות במה שאכילתה קשה עליו, ושאינו מסוגל לאכול רק מצות מכונה וכדומה, ולעומתו יהודי עובד ה' עומד ומצפה כל ימות השנה מתי יגיענו ה' ללילה הזה לאכול בו מצה ומרור, ואף המרור מתוק וערב לחכו ביודעו שמקיים בזה מצות ה'. ובכן שתי אכילות הללו הם בכריכה אחת, כי מי שמתענג ממצוות ומאכילת

באה ההוראה לדורות לקדש ולטהר כל התחלה [ובפרט לקדש ולטהר תחילת היום בנטיילת ידיים וקבלת עול מלכות שמים], ובוזה גם בהמשך היום והזמנים הבאים - ולא ימותו, שלא ישקעו ויפלו בטומאה אשר זהו בחינת מיתה ^א, בהתייצבם על דרך לא טוב ורע לא ימאס רח"ל.

***

עוד יש ללמוד ממצות הכהנים לרחוץ ידיהם ורגליהם כבואם אל אהל מועד או כגשתם אל המזבח, על חובת הקדושה והטהרה בהכנה לדבר מצוה, אשר גם נגד זה יש התגברות כח הטומאה למנוע ולבטל את ההכנה למצוה.

מובא בשם צדיקים תלמידי הבעש"ט זי"ע (ראה דברי תורה [מונקאטש] תלחאה אות צב) בכיבוד הגמרא (שבת ט, ב - י, א) למאן דאמר תפלת ערבית רשות כיון דשרא ליה המייניה לא מטרחינן ליה, מתקיף לה רב ששת, טריחותא למיסר המייניה, ועוד, ליקו הכי וליצלי, ותרצו, משום שנאמר (עמוס ד, יב) הכון לקראת אלקיך ישראל, ובתוספות שם (ד"ה טריחותא) כתבו דלא חייש לשנויי קושיא קמייתא, עיי"ש, ואמרו צדיקים, שבאמת במה שאמר שהחיוב ללבוש חגורתו לתפלה משום הכון מתורצת גם קושיא קמייתא, דכיון שיש בכך משום מצוה והכנה לתפלה, שוב עולה הדבר בטורח ובקושי, מחמת התגברות היצר.

^א כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה (זוהר ח"ג קלא, ב).

יכולים לגשת לתפלה מיד בלי הכנה, אלא מתכוננים תחילה וחוגרים אבנט לקיים מה שנאמר הכון לקראת אלקיך ישראל, ועל ידי ההכנה ה' בעוזרו שיוכל להתפלל בכוונה, ואשר על כן יצר הרע מתגבר מאוד נגד זה.

ובן לכל דבר מצוה צריך הכנה תחלה, כדכתיב (שמות טו, ה) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו, דסעודת שבת צריכה הזמנה מבעוד יום וסעודת חול לא צריכה הכנה (עיין ביצה ב, ב).

*

הוא הדבר שהורה לנו הכתוב במצוה זו של רחיצת ידיים ורגלים בביאת מקדש או בנישה אל המזבח, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שלכל מצוות התורה צריך הכנה וטהרה תחלה, ואז כשיש התחלה טובה למצוה יש לה המשך וקיום, מה שאין כן כשניגש למצוה בלי הכנה הקודמת לה, עלול הוא אחר עשיית המצוה לצאת לתרבות רעה רח"ל, ועל כך באה אזהרת ולא ימותו במיתה רוחנית ח"ו.

ובאשר ירחצו ידיהם ורגליהם בנגשתם אל המזבח, או אז והיתה להם חק עולם לו ולזרעו לדורותם, לא זו בלבד שהמצוה תישאר אצלו לחק עולם, כי עם עשיית המצוה תתחזק אצלו כח הקדושה להוסיף ולעשות חיל במצוות ומעשים טובים, אלא אף זו שתהא הקדושה נמשכת לזרעו לדורותם, ויזכה לראות בנים ובני בנים הולכים בדרך הטובה והישרה עוסקים בתורה ובמצוות.

מצה נהנה גם מאכילת מרור, ואילו מי שהמרור רע ומר לו, מצטער גם באכילת המצה.

ולזהורות נתן, שכך היא דרכה של תורה, אשר דרכיה דרכי נועם (משלי ג, יז), ודרכיה נחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים (תהלים יט, יא), אבל יש כאלו שאין מרגישים טעמה המתוק וקשה להם לעסוק בתורה, כי הכל לפי מה שהוא אדם, אם הוא צדיק בכל דרכיו או לא.

למה הדבר דומה, לאכילת מיני מזון, שאדם בריא וחזק אף כשאוכל שום ובצל הוא נהנה וגופו מתחזק, אבל אדם חולה ל"ע אינו יכול לסבול אפילו מאכל קל. כך מי שראשו טהור והוא בעל נשמה קדושה בניקל לו לישב כל הלילה לעסוק בנגמרא ותוספות ושולחן ערוך, בהתלהבות וחשק באופן של כל עצמותי תאמרנה, כי מרגיש חיות מהתורה הקדושה, ולעומת זה דבר עבירה מאוס אצלו עד כדי הקאה, שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו. כל מצוה ערבה לו כמצוה וכל עבירה מרה כמרור. לא כן הרשעים אשר שמים מר למתוק ומתוק למר, שהעבירה מתוקה להם והמצוה עולה להם כמרירות. והוא שהורה הלל בכריכתם יחד, שכל מה שמר לרשעים מתוק לצדיקים, ומה שמתוק לצדיקים מר לרשעים.

כך הוא גם בענין ההכנה לתפילה, שאצל אלו אשר אין יראת ה' בלבבם טריחותא היא ללבוש חגורה, ואילו חסידים מרגישים בנפשם שאין

בשולחן הטהור יום ש"ק פרשת כי תשא תש"מ

הלכה בפני רבו (ראה עירובין סג, א ובתורת חיים שם) וכדומה, יכול הוא לפדות את עצמו על ידי נתינת צדקה, כדכתיב (דניאל ד, כד) וחמאך בצדקה פרוק, וכדאיחא בספרים הקדושים שכשנתחייב אדם כלפי מעלה אזי הקב"ה ברחמיו מזמין לו עני בכדי שיעשה עמו צדקה וחסד וינצל על ידי זה מענשו.

וזה רמזו לו הקב"ה בזה שהראה לו מטבע של אש, שבזכות נתינת מחצית השקל לעשיית המשכן, להשראת השכינה כדכתיב (שמוה כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, והשכינה הקדושה היא אש אוכלת אש כדאיחא בגמרא (זמא כא, ב) ויש אש אוכלת אש דשכינה, בזה מעביר מעליו ומבטל את אשר נגזר עליו ואפילו מיתה של אש וכל שכן מיתה קלה מזו.

יעזור השי"ת וישפיע ישועות טובות לכני ישראל בכני חיי ומוזני רויחי וניגאל גאולת עולם בכ"א.

בתוה"ק (שמות ל, יב-ג) כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' כפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף כפקוד אותם. זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש וגו'.

ברש"י, זה יתנו, הראה לו כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל ואומר לו כזה יתנו. וכן בתרגום יונתן, דין שיעורא איתחמי למשה בטוורא הי כדנירא דאשא וכו'. וצריך ביאור פשר דבר שהראה לו מטבע של אש דייקא.

ונראה לומר דבעונשין של מעלה איתא בתיקוני זוהר (דף קמג, ב) דאית מאן דפרע בממוניה ואית מאן דפרע בנפשיה, כלומר שאפשר לבטל אפילו עונש מיתה על ידי נתינת צדקה וכמאמר הכתוב (משלי י, ב) וצדקה תציל ממות, ואף אם חלילה נתחייב אדם שריפה שהיא המיתה החמורה, כגון שהורה

בשולחן הטהור יום ש"ק פרשת כי תשא תשמ"ב

מים, ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם, כבואם אל אהל מועד ורחצו מים ולא ימותו או בנשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה',

בתוה"ק (שמות ל, יז-כא) וידבר ה' אל משה לאמר, ועשית כבוד נחושת וכנו נחושת לרחצה ונתת אותו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה

בבית ה'. ולכך נסמכה פרשת שקלים לפרשת הכיור, ללמדנו שלפני נתינת צדקה צריכים לוודא שהידיים נקיות מכל רבב.

ומלבד הצורך להיות נקי כפים צריך להיות גם בר לבב, דהיינו שלא יטמא את דעתו ושכלו בהרהורים רעים, שמוזה באים להיכשל בחטא הידוע רח"ל, שהוא בבחינת ואין ברגלים חוטא (משלי יב, ב). ועל זה רומז הציווי ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם, ובתרגום ויקדשון אהרן ובנוהו וכו', שרק המתנהג בקדושה וביושר רשאי להיכנס לאהל מועד להקריב קרבן לה'.

והנה בתי כנסיות ובתי מדרשות הוקשו לאהל מועד, ללמודך שהבא להתפלל וללמוד תורה בבית ה' צריך גם כן לטהר נפשו מכל חלאה וזוהמה ולשוב בתשובה, ורק כך יוכל להיכנס לבית המדרש. וזה שאמר והיתה להם חק עולם לו ולורעו לדורותם.

יעזור השי"ת שנוכל לתקן את מדותינו, קדשנו במצותיך, ואז, ותן חלקנו בתורתך, מתוך קדושה וטהרה, ונזכה לגאולת עולם בב"א.

ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו והיתה להם חק עולם לו ולורעו לדורותם.

צריך ביאור סמיכות מעשה הכיור לפרשת שקלים, ועיין בבעל הטורים. גם יש להתבונן למה החמירה תורה כל כך על רחיצת הרגלים לחייב מיתה עליה, הלא בזה לא שייך לומר דעסקניות הן כמו בידים.

והנראה דהנה אמר הכתוב (ישעיה סא, ה) כי אני ה' אהב משפט שונא גזל בעולה, שהנודר מן הגזול אין קרבנו רצוי לפני המקום (עיין סוכה ל, א), ולכן טרם שבא אדם להקריב קרבן עליו לפשפש במעשי ידיו לראות אם אין תחת ידו ממון שהרויח שלא ביושר, דכמו שיום הכיפורים אינו מכפר עד שירצה את חבירו כך גם הקרבן אינו מכפר עד שישׁיב את הגזילה אשר גזל ולא היא בכלל ובוצע ברך נאץ ה' (תהלים יג).

וזה נרמז במה שנצטוו הכהנים ורחצו ידיהם, המורה על נקיון כפים, על דרך מאמר הכתוב (שמות כב, ז) אם לא שלח ידו במלאכת רעהו, שאם לא נטהר מעושי ידיו לא יוכל לבוא להקריב קרבן

יעמוד על הברכה ידידנו הנכבד שהרים תרומתו קודש להדפסת הגליון הרב שמעון יום טוב שפירא שליט"א

קרית צאנז, נתניה

מייסד וראש ארגון "בשם כל ישראל" - שיר המעלות" לחיזוק ילדי ת"ת באמירת תהלים ובשירה

לזכות נכדו **עמרם נחמן שיחי**

בן חתנו הר"ר **ישראל נחמן כהן** הי"ו שנולד במזל טוב

יזכר לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

תשובה על ידי עמל התורה מועיל לכל החטאים

כבר נחלקו בדבר אם מהני תשובה על עבודה זרה ועל עבירות חמורות, כידוע מה שדרשו (דבש לפי, מערכת ת, אות יב; ועיין תוספת יום הכפורים, יומא פו, א) על הפסוק (תהלים ז, ג) תשוב אנוש עד דכ"א, ר"ת ד"ם כ'פירה א'שה, שעל ג' עבירות חמורות של עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים אין מועיל תשובה, ויש בזה אריכות גדולה ואכהמל"ב.

אמנם ברור ומוסכם לכל הדעות, דאף אם תשובה בעלמא לא מהני על עבירות אלו, אך תשובה על ידי לימוד התורה מועילה לכפר גם על ג' עבירות הללו, כי התורה מוככת ומטהרת נפשו של אדם ועושהו קטן שנוגד הוך ונקי מעבירות לגמרי, וכמו שאמרו חז"ל (ראש השנה יח, ב) לגבי עון בית עלי, בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה וכו'. וכן איתא בירושלמי (ראש השנה, פרק ד, הלכה ח) בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא, אמר להן הקב"ה מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם.

עוד אמרו במדרש (ויקרא רבה כה, א) אם נכשל אדם בעבירה וכו' מה יעשה

בתורה"ק (שמות לב, לא-לד) וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב, ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ויאמר ה' אל משה מי אשר חטא לי אמחנו מספרי, ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם.

במפרשי התורה (עיין כלי יקר, שם) כבר עמדו על שהפליג משה רבינו בחומר החטא לומר שחטאו חטאה גדולה.

ובבעל הטורים, הנה מלאכי ילך לפניך, 'מלאכי' בגימטריא מאה ואחד, 'ילך' עולה כמנין 'הלכה', רמז למה שאמרו (חגיגה ט, ב) אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד, שעל ידי כך ילך ההלכה לפניו, גם 'הנה' עולה כמנין 'הלכה' וכו' עכ"ל. וצריך ביאור מה ראה לרמוז כאן ענין עסק התורה וענין השינון של מאה ואחד פעמים.

ויש לומר על פי מה שאמרו חז"ל (ע"ז ד, ב) שלא היו ישראל ראויין לאותו מעשה אלא להורות תשובה, אך באמת

אם איני מלמדה כהוגן, ובוזה מסר משה רבינו את נפשו הרוחנית למען יקבל הכורא כל עולמים תשובתם של ישראל בזכות התורה.

והקב"ה קיבל את תפילתו של משה רבינו ואמר לו, מי אשר חטא לי, מ"י בגימטריא נ' ורומז למי שחטא בעבירות חמורות ופגם בכל נ' שערי בינה, וכן 'ל' רומז על העובר עבודה זרה ופוגם בענין 'ל' לשמי', כמו שחטאו אז ישראל בעגל, מכל מקום אמחנו, רצ"ל שאמחה את חטאיו ואסלח לו, מספרי, היינו על ידי לימוד התורה, שיעסוק ויהגה בספרי קודש בהתמדה, כי התורה תטהרו להיות ככריה חדשה וך ונקי.

תורה מביאה לתשובה מאהבה והעון נהפך לזכות

עוד רמז לו הקב"ה שימשיך ענין זה גם לדורות הבאים, ואמר לו, ועתה אין ועתה אלא תשובה, לך נחה את העם, שתלמדם דגם אם יהיו בבחינת עם שהיא מדריגה פחותה, מכל מקום הגה מלאכי ילך לפניך, דעל ידי שתשנו את פרקכם מאה ואחד פעמים כדברי בעל הטורים, שזה מרמז על התמדת התורה לבלתי הרפות ממנה, דלא די שילמד ההלכה פעם אחת ויסיים ותו לא, כי כאשר אך יהא פנוי מן התורה שוב לא תגן עליו מן החטא ומן הפורעניות, אלא ישוב וישנה עד מאה ואחד פעמים, וכמו שיש איסורים שעולים ובטלים באחד ומאה, כן על ידי שיתגבר בתורה בלימוד מאה ואחד פעמים, יתבטלו עוונותיו בתורה ויהפכו לזכות, כי בתשובה מאהבה וזדונות נעשים לו

ויחיה אם היה למוזד לקרות דף אחד קורא שני דפים ואם היה למוזד לשנות פרק אחד ישנה שנים וכו'. הרי לנו שעיקר התשובה היא על ידי התורה שהיא תשובה בשלימות ומועילה על הכל כי היא מטהרת ומגנה את האדם מכל עון.

משה רבינו ביקש שהשי"ת יקבלם בתשובה בזכות לימוד התורה

ענין זה ידע משה רבינו שהיה עמוד התורה והוא קיבל תורה מסיני ומסרה לישראל, והיה מלמדם חוקי ומשפטי התורה ומצווים להגות בה יומם ולילה, ולכן כששמע את קול העם באותו החטא, ידע שהוא כדי להורות תשובה גם על עבירה חמורה של עבודה זרה, והבין שזה יתכן רק על ידי עסק התורה בקדושה ובטהרה. לכן ביקש ואמר כלפי מעלה, **אנא חטא העם הזה חטאה גדולה, רצ"ל שהיא חטאה גדולה משאר חטאים ואין מועיל עליה תשובה סתם, שכן לזה נצרך תשובה על ידי לימוד התורה.**

ולכן ועתה אם תשא חטאתם, אין ועתה אלא תשובה (בראשית רבה כא, ו), והיינו שאם תקבל תשובתם בזכות התורה שאני מוסר להם ולומד עמהם, מוטב. **ואם אין, שלא תמחל להם, הרי זה הוכחה שכל התורה שלמדתי איתם לא היתה תורת אמת כראוי וכיאות, כי אילו היתה זאת תורת אמת בהכרח שהיית מוחל להם, ואם אין לתורתי שום ערך אזי מחני נא מספרך אשר כתבת, כי מה לי שתהא התורה נקראת על שמי**

ובמסורה, ג' פעמים כצאת, חרא הכא, ואידך (שמות כא, ז) לא תצא כצאת העבדים, ואידך (שופטים ה, לא) ואוהביו כצאת השמש בנבורתו. ויש לבאר הלימוד בזה.

לימוד התורה מביא לעבודה ותשובה מאהבה

יש לומר על פי הגודע שבעבודת ה' ישנם ב' בחינות זו למעלה מזו, הבחינה האחת היא בחינת היראה, אך למעלה ממנה יש בחינת האהבה שהיא למעלה ממדרגת היראה. וכן מצינו (יומא פ, ב) במדרגות התשובה, שהשב בתשובה מתוך אהבה מדרגתו גדולה יותר מהשב מתוך יראה, וזרונותיו נעשות לו לזכות, בעוד שהשב מיראה וזרונותיו נעשות לו כשגגות.

ואיתא בספרים הקדושים (ראה בני יששכר, מאמרי תשרי, מאמר ד, אות כד; אנרא דכלה, פרשת בראשית, ד"ה ויאמר עוד בראשית; ייטב לב, פרשת לך, ד"ה א"י על המסורה; שם, פרשת יתרו, ד"ה והיו נכונים, ועוד) דמי שעובד את הקב"ה במדרגת אהבה, הריהו זוכה לתואר בן, כפי שהבן מרוב אהבתו לאביו עושה כל מה שמבקש ודורש ממנו. מה שאין בן בעובד מיראה שהוא נקרא בבחינת עבד, כדוגמת עבד שעושה פעולותיו לרבו רק מחמת יראה ופחד.

והעצה לאדם לזכות לתשובה מאהבה הוא על ידי לימוד התורה, כי קוב"ה ואורייתא חד (זוה"ק, פרשת אחרי, ח"ג דף עג, א), וכאשר דבוק בתורה ברוב אהבה והיא משוש חייו, הרי זה מעורר

כזכות (יומא פ, ב), ועסק התורה מביאתו לידי אהבת ה'.

ובשם שאיסור בטל ברוב היתר, והאיסור נהפך גם הוא להיות, כך גם על ידי עסק התורה ושינונה מאה ואחד פעמים, יתבטלו עוונותיו ויתהפכו לזכות. וזהו וכיום פקדי ופקדתי עליהם חמאתם, שאפשר לדרשו לזכות, דעל ידי שזרונותיהם נהפכים לזכות אוי ביום פקדי אפקוד חמאתם, שאחפש את כל עוונותיהם כדי להפכן לזכות.

וכל זאת הוא בזכות תפלתו של משה רבינו שהתפלל גם לדורות הבאים. ולכן איתא בחרדים (פרק ע) והביאו זקה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ד, אות לה), שכל בעל תשובה זוכה שנכנס בו ניצוץ מנשמת משה רבינו ומסייעו לשוב בתשובה, והענין בזה הוא כי תשובה שלימה יתכן רק על ידי עסק התורה, ולכן משה רבינו שהוא עמוד התורה ומסר נפשו על זה באמרו ואם אין מחני נא מספרך, הוא הבא ומסייע לכל בעל תשובה לשוב לאלקיו בתשובה שלימה.

ובשוה"ט ליל שבת קודש פרשת כי תשא תשס"ה

*

בתוה"ק (שמות לג, ז-ח) ומשה יקח את האהל ונמטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה, והיה כצאת משה אל האהל יקומו כל העם ונצבו איש פתח אהלו והביטו אחרי משה עד באו האהלה.

ורמזה המסורה, והיה כצאת משה אל האהל, וכאמור שקירב אותם לתשובה מאהבה בכח התורה, אזי לא תצא כצאת העבדים, שלא היו עוד בכחינת עבד אלא נתעלו למדרגת בן. וזהו בחינת ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, וכאמור שעבודת השמש מורה על עבודה מתוך אהבה.

[בשעה"ט יום שבת קודש פרשת כי תשא תש"ע]

*

שימירת שבת מכפרת על כל העוונות

בתוה"ק (שמות ל, יב) כי תשא את ראש בני ישראל. ובמדרש תנחומא (פרשתן, אות ד), זה שאמר הכתוב (תהלים ג, ג) רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה, רבים אלו עובדי כוכבים וכו', שאומרים לישראל, אומה ששמעה בסיני אנכי ה' אלקיך לא יהיה לך אלהים אחרים (שמות כ, ב) ולסוף ארבעים יום אמרו לעגל אלה אלהיך ישראל (שם לב, ד) יש להם תשועה. אין ישועתה לו באלקים סלה, ואתה ה' מגן בעדי, אמרו ישראל רבון העולם וכו' מגן בעדי בזכות אבות וכו', ומרים ראשי, תחת שהיינו חייבין לך הרמת ראש נתת לנו תלוי ראש, על ידי משה שנאמר כי תשא את ראש.

ויש לומר על פי המובא בספרים הקדושים (עיין שלה"ק, פרשתן; ועוד) בכיבוד הכתוב כי תשא את ראש, שרומז על שבת קודש, כי האותיות שלאחר אותיות רא"ש הם שב"ת, ורמז יש בזה

בו אהבת ה' ואז יכול לעשות תשובה מאהבה.

ואמרו חז"ל (גיטין לו, ב), תנו רבנן הנעלכין ואינן עולכים שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו. חזינן שהשמש מורה על מדת האהבה, כי הלא מקרא דכצאת השמש ילפינן לעושין מאהבה, שהשמש גם עושה פעולתה מאהבה. ולכן מצינו (חולין ס, ב) שכאשר מענה הלכנה אין שני מלכים משתמשין בכתר אחד, לא אמרה השמש כלום, דכיון שעבודתה מתוך אהבה אין אצלה שום נפקא מינה באיזה אופן יהא תפקידה בעולם לעשות רצון קונה.

משה לימד תורה לישראל ובכך עוררם לתשובה מאהבה

זהו שאמר הכתוב, ומשה יקח את האהל ונמה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה, כי רצה לקרב גם את אלו הרחוקים שחטאו עד שנרחו החוצה מן הקדושה הרחק מן המחנה. וקרא לו אהל מועד, וברש"י 'והיה קורא לו אהל מועד הוא בית ועד למבקשי תורה', כי בכח התורה זוכים לתשובה מאהבה. והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה, כדי ליכות שם לתיקון נפשו. והיה כצאת משה אל האהל, כלומר על ידי שלמדו תורה אצל אהלו של משה שהיה בית ועד למבקשי תורה, יקומו כל העם, וכו' לתקומה והתרוממות גם הפשוטים ביותר שבחינת עם.

חלילה תקוה ותקומה, ודינם לאבד
וליפול לשאול תחתית ללא תקנה.

ועל זה אמרו וענו בני ישראל, ואתה ה'
מגן בעדי כבודי ומרים ראשי,
שהרמת ראשינו ככי תשא את ראש,
דהיינו בכח האותיות שמעל לאותיות
'ראש', שהם אתוון 'שבת', ובזכות מצות
שבת זכו בני ישראל להינצל, ואף כאשר
חטאו ופגמו מכל מקום כח שמירת שבת
מגין עליהם. ובפרט ששבת קודש הוא
יסוד האמונה בהקב"ה שברא העולם
וכל אשר בו, שזה כוודאי מכפר על עון
עבודה זרה של העגל.

בשוה"ט יום שבת קודש פרשת כי תשא
תשע"ב

שבכה השבת לרומם את ראש בני
ישראל, ואף גם כאשר יחטאו חלילה
ויעוו ויקלקלו נגד מלכם ויוצרים, מכל
מקום בכח שמירת שבת כהלכתו בכל
פרטיה ודקדוקיה, יושפעו בהארת
תשובה שלימה לכפר ולטהר כל
חטאיהם ופשעיהם, וכמו שאמרו חז"ל
(שבת ק"ח, ב) כל המשמר שבת כהלכתו
אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש
מוחלין לו.

זהו הרמו במאמר המדרש, שאמרו
אומות העולם אין ישועתה לו
באלקים סלה, דכיון שאחר ששמעו
ישראל אנכי ה' אלקיך לא יהיה אלהים
אחרים, הלכו וחטאו בעגל באמרם אלה
אלהיך ישראל, אם כן שוב אין להם

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

אחד מאנ"ש הי"ו

ירושלים

לרגל השמחה במעונו במזל טוב

זוכה שאך ששון ושמחה ישרו במעונו וירווח רוב נחת ואושר מכל יו"ח

*****

הרה"ח ר' **רפאל בלוך** הי"ו

קרית צאנו, נתניה

הרה"ח ר' **מנחם יהודה בלוך** הי"ו

קרית צאנו, נתניה

ואחותם מרת **פולק תחי'** - וינה

לעילוי נשמת

אימם מרת **מרים** ע"ה בת הרה"ח ר' דוד יואל ז"ל

אשת הרה"ח ר' יוסף יום טוב בלוך ז"ל

למלאת השבעה לפטירתה, כיום ערב ש"ק פרשת תצוה, י"ד אדר א' תשפ"ד

תנצב"ה

הר"ר יקותיאל בלומנטל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' יוסף מרדכי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' מנחם מענדל לוק הי"ו
לזכות בנו אברהם שיחי שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר מנחם מענדל וייסמן הי"ו

קרית צאנז, טבריה

בן הרה"ח ר' חיים נחום הי"ו, וחתן הרה"ח ר' בן ציון הכהן פישר הי"ו
לזכות בנו ישראל זיידא יוסף שיחי שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יקותיאל יהודה טהלר הי"ו

קרית צאנז, טבריה

בן הרה"ח ר' מרדכי אריה הי"ו, וחתן הרה"ח ר' משה טהלר הי"ו
לזכות בנו צבי אליעזר שיחי שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר אפרים פרידמן הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' בן ציון הי"ו, וחתן הרה"ח ר' יוסף פורטגאנג הי"ו
לזכות בנו אברהם מתתיהו שיחי שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר זלמן ליב דוד רייך הי"ו

בני ברק

בן הרה"ח ר' יוסף אפרים צבי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אריה ליבוש רייך שליט"א
לזכות בתו תחי שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרב אברהם צבי קירשנבוים שליט"א

מגיד מישרים - בני ברק

לזכר עולם יהיה צדיק כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה
לזכות רפואתה השלימה של אחותו בלומא בת ריבה תחי' לאוי"ט
ולעילוי נשמת

אמו מרת ריבה ע"ה בת הרה"ח ר' מרדכי שלמה מילר ז"ל הי"ד מראחוב
נלב"ע ביום כ"ד אדר תשע"ח
תנצב"ה

*****

מרת ישראל תחי' - קרית צאנו, נתניה
ובניה וחתניה הנכבדים שליט"א
לעילוי נשמת בעלה, אביהם והותנם
האי גברא יקירא, גרים באורייתא תדירא,

מחשובי תלמידיו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע,
דבוק ומקושר ליבחה"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
הרה"ג ר' שלמה בן הרה"ח ר' ירמיה זצ"ל ישראל
נלב"ע ביום כ"ה אדר א' תשע"ט
תנצב"ה

*****

משפחת לוי הנכבדה הי"ו

וחתנם הרה"ח ר' אברהם ירמיהו וייסברגר הי"ו

מלבורן, אוסטרליה

לעילוי נשמת אביהם-חותנו

הרה"ח ר' יהודה דוד ב"ר פנחס ז"ל לוי

נלב"ע ביום כ"ו אדר תשנ"ח

תנצב"ה

*****

מרת לוי תחי' - צפת

ובניה, הרה"ח ר' ברוך מרדכי לוי הי"ו - ביתר עילית

והרה"ח ר' נפתלי צבי לוי הי"ו - ביתר עילית

לעילוי נשמות

אביהם הרה"ח ר' בנימין יוסף הלוי ב"ר נפתלי צבי הלוי ז"ל - מעיח"ק צפת

נלב"ע ביום כ"ח אדר א' תשס"ח

זקינם הרה"ח ר' נפתלי צבי הלוי ב"ר בנימין יוסף הלוי ז"ל

נלב"ע ביום כ"ז אלול

זקינתם מרת ראכל ב"ר שלמה ז"ל - נלב"ע ביום ד' אב

תנצב"ה

יעמוד על הברכה ידידנו הנכבד שהרים תרומתו קודש להדפסת הגליון

הרה"ח ר' מנחם מאיר שימון הי"ו

מייסד 'בית יעקב' באידיש בארה"ק

לזכות הנינים שיחיו שנולדו במזל טוב

בן ובת תאומים לנכדו הר"ר יוסף שווארץ הי"ו

בן הרה"ח ר' שמואל שווארץ הי"ו

וחתן בנו הרה"ג ר' אלעזר שימון שליט"א

ובת לנכדו הר"ר בן ציון אלטמן הי"ו

בן האי גברא יקרא הלוחם מלחמת ה' נגד פגעי הזמן והשכנואגיה,

ומנהיג קהל עדתו בדרך הסלולה העולה בית א-ל של קהילות הונגריה

הגאון רבי יוסף מאיר אלטמן שליט"א, רב דקהל חוג חתם סופר בני ברק

וחתן בנו הרה"ג ר' אלימלך שימון שליט"א

יזכו לגדלם לתורה ולבעלי תורה לחופה ולמעש"ש, ולרוב נחת ואושר כה"י

ולעילוי נשמת אביו

הרה"ח ר' **אברהם שמעיה** ב"ר אליהו ז"ל

מחשובי מתפללי בית מדרשנו ברחוב רבי יהודה הלוי בכני ברק

נלב"ע ביום ד' אדר תשנ"ט

תנצב"ה